

Sözel Bildiri/Oral Presentation

S-053 Babalarda Doğum Korkusu

Eda ŞİMŞEK ŞAHİN¹, Aliye DOĞAN GANGAL², Ayten ŞENTÜRK ERENEL³
Father's Fear of Childbirth

ÖZ

Gebelik ve doğum baba adaylarının ebeveynliğe adım attığı gelişimsel bir dönemdir. Bu süreç en az anne olmakla ilgili gelişimsel süreç kadar karmaşıktır. Baba adayları bu süreçte heyecan, kaygı ve korku gibi çeşitli duygular yaşamaktadır. Özellikle doğum eylemi baba adayları için bilinmezliklerle dolu ve korku yaratan bir olay olarak tanımlanmaktadır. Ancak literatürde baba adaylarının yaşadığı doğum korkusunu ele alan sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu derlemenin amacı baba adaylarının doğum korkusu hakkında bilgi sağlamaktır. Literatüre göre baba adaylarının %10,6-%13,6'sı doğum korkusu yaşamaktadır. Ancak baba adaylarının gebelik ve doğumla ilgili yaşadıkları duyguları ortaya çıkarmada bireysel ve toplumsal engeller olduğu bilinmektedir. Bu nedenle baba adayları sıklıkla doğum korkularını kontrol etme ve saklama eğilimindedir. Baba adaylarının doğuma ilişkin korkularının temelinde; eşin ya da bebeğin zarar görmesi, eşini acı içinde görme, çaresizlik duygusu, bilinmezlik, zor ve müdahaleli doğum ihtiyacı, doğum komplikasyonları, sağlık personellerinin yetkinliğine ilişkin endişe, malpraktis korkusu, eş ilişkilerinin bozulması korkusu, cinsel ilişkinin kalitesiyle ilgili endişeler, kısıtlı maddi imkanlar ve iyi bir baba olamama korkusu yatmaktadır. Ayrıca yaş, sosyoekonomik durum, doğduğu ülke, dini uygulamalar, çocuk sayısı, doğuma yönelik tutum, önceki doğum şekli, önceki doğum deneyimi, doğumlar arasındaki süre ve tercih edilen doğum şekli baba adaylarının doğum korkusunu etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Baba adaylarının yaşadıkları doğum korkusunun doğum yaklaştıkça arttığı ve doğum sırasında en yüksek düzeye ulaştığı bilinmektedir. Bununla birlikte ilk kez doğumla karşılaşacak olan baba adaylarının yaşadıkları hafif düzeydeki korku ve endişe onları doğuma hazırlamak için normal ve işlevsel olarak kabul edilebilir. Ancak baş edilemeyen doğum korkusu şiddetlenerek baba adaylarında uyku problemi, mide bulantısı/ağrısı, ereksiyon problemi, kilo artışı, travma sonrası stres bozukluğu ve postpartum depresyon gibi patolojik durumlara yol açabilir. Baba adaylarının, babalık rolü üstlenme süreçlerini, eşini duygusal/fiziksel olarak destekleme yeteneklerini ve anne/çocuk ilişkisini olumsuz etkileyen önemli bir soruna dönüşebilir. Sonuç olarak koruyucu obstetrik bakım kapsamında, doğum korkusuna sahip baba adaylarının korkularının açığa çıkarılması, doğum korkusunun olumsuz etkilerinin azaltılması ve etkili baş etme yöntemlerinin kazandırılması için sağlık profesyonellerinin özellikle hemşirelerin ek girişimlerine ihtiyaç bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Baba, baba adayı, doğum korkusu.

ABSTRACT

Pregnancy and childbirth are developmental milestone expectant fathers step into parenthood. This process is just as complex as the process of being a mother. The fathers experience various emotions such as excitement, anxiety, and fear in the child birth process. Childbirth is perceived as an event full of unknowns and fears for expectant fathers. Research on the fear of childbirth is increasing day by day. However, research on the fear of childbirth experienced by fathers is relatively new and few. This review aims to provide information about father's fear of childbirth. Fathers experience fear of childbirth at rates ranging from 10.6% to 13.6%. The fathers have individual and social obstacles in revealing their feelings about pregnancy and childbirth. For this reason, fathers often feel the need to control and hide their fear of childbirth. The basis of fathers' fear of childbirth is seeing their spouse in pain, feeling helpless, fear of birth complications, fear malpractice, mistrust of healthcare professionals, and fear of deterioration of the spousal relationship takes place. Father's age, socioeconomic status, country of childbirth, religion, number of children, attitude toward childbirth, previous childbirth experience, the time between childbirths, and preferred birth method affect fathers' fear of childbirth. Fathers' fear of childbirth increases as childbirth approaches and reaches its highest level at childbirth. The low fear and anxiety experienced by fathers can be considered normal and functional to prepare them for childbirth. However, when the fear of childbirth cannot be dealt with, the fear of childbirth intensifies, leading to pathological conditions such as sleep problems, nausea/pain, erectile dysfunction, weight gain, post-traumatic stress disorder, and postpartum depression in fathers. It can turn into a significant problem that negatively affects expectant fathers' processes of assuming the role of fatherhood, their ability to support their spouses emotionally or physically, and the mother or child relationship. As a result, within the scope of preventive obstetric care, additional interventions of health professionals, especially nurses, are needed to reveal the fear of birth in prospective expectant fathers, reduce the harmful effects of fear of childbirth and gain effective coping methods.

Keywords: Expectant fathers, father, fear of childbirth, father.

¹ Sorumlu Yazar; Araş. Gör. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. e-mail: simsekeda24@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-1614-9569

² Araş. Gör. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. e-mail: doganaliye05@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-7467-6455

³ Prof. Dr. Lokman Hekim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. e-mail: ayten.senturkerenel@lokmanhekim.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-0841-2099

GİRİŞ

Gebelik ve doğum mutluluk verici, baba adaylarının da çoğunlukla dahil olmayı istedikleri bir yaşam olayıdır (Johansson ve ark., 2021; Ganapathy, 2015; O'Connell ve ark., 2017). Aynı zamanda ebeveyn olmakla ilgili gelişimsel bir süreçtir. Bu süreç sıklıkla anne adayları açısından ele alınmaktadır. Baba adaylarının ebeveynliğe geçiş dönemi ile ilgili bilgiler sınırlıdır (Bakermans-Kranenburg ve ark., 2019). Halbuki gebelik sırasındaki baba olmakla ilgili gelişim süreci de en az anne olmakla ilgili gelişim süreci kadar karmaşıktır ve bu süreçte babalar da heyecan, kaygı, korku ve ambivalan duygular gibi değişik duygular yaşamaktadır (Ganapathy, 2015; Poh ve ark., 2014). Özellikle doğum süreci baba adayları için bilinmezliklerle dolu ve korku yaratan bir olay olarak algılanmaktadır (Colciago ve ark., 2022; Sercekusve ark., 2020a; Sercekusve ark., 2020b). Son yirmi yılda doğum korkusuyla ilgili araştırmalara artan bir ilgi vardır (Dai ve ark., 2020). Ancak bugüne kadar yapılan çalışmaların çoğu anne adaylarının doğum korkusuna odaklanmıştır. Baba adaylarının doğum korkusu ile ilgili çalışmalar nispeten daha yeni ve az sayıdadır (Ganapathy, 2015). Değişen sosyokültürel normlar gebelik ve doğum esnasında baba adaylarına yeni rol ve sorumluluklar yüklemektedir (Bakermans-Kranenburg ve ark., 2019). Anne adayları da gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde eş desteğini önemsemekte, bu süreçlerde eşlerinin kendilerine destek olmalarını beklemektedir (Hanson ve ark., 2009). Ancak baba adaylarının doğum korkusu yaşaması eşlerini duygusal ve fiziksel olarak destekleme yeteneklerini olumsuz etkileyebilmektedir (Greer ve ark., 2014). Tüm bunlar düşünüldüğünde baba adaylarının doğum korkusu, etkileyen faktörler ve baş etme stratejilerinin anlaşılması önem taşımaktadır.

Bu derlemenin amacı baba adaylarının doğum korkusu, etkileyen faktörler ve baş etme stratejileri hakkında bilgi sağlamaktır.

Baba Adaylarının Doğum Korkusu ve Etkileyen Faktörler

İlk kez baba olacak erkeklerin gebeliği öğrendiği andan itibaren gerçek dışılık hissine kapıldıkları, doğum süreci ile ilgili heyecan ve korku duydukları, baba olarak karşılaşılabilecek oldukları yeni sorunlarla/durumlarla ilgili anksiyete, yetersizlik ve güçsüzlük duyguları yaşadıkları bilinmektedir (Colciago ve ark., 2022; Poh ve ark., 2014). Mevcut literatüre bakıldığında baba adaylarının %10.6-%13.6 arasında değişen oranlarda doğum korkusu yaşadığı görülmektedir (Hildingsson ve ark., 2014; Bergström ve ark., 2013; Eriksson ve ark., 2005). Ancak bu konuda yapılan araştırmaların sınırlı olduğu ve baba

adaylarının yaşadıkları olumsuz duyguları kontrol etme ve saklama ihtiyacı hissettikleri de bilinmektedir (Ganapathy, 2015; Hanson ve ark., 2009).

Baba adaylarının doğuma ilişkin korkularının temelinde sıklıkla anne ve bebeğin zarar görmesi, eşi acı çekerken görme, çaresizlik duygusu, bilinmezlik, doğum eyleminin uzaması, müdahaleli doğum ihtiyacı, doğum komplikasyonları, sağlık profesyonellerinin yetkinliğine ilişkin endişe, malpraktis korkusu, eş ilişkilerinin bozulması korkusu, cinsel ilişkinin kalitesiyle ilgili endişeler, kısıtlı maddi imkanlar ve iyi bir baba olamama korkusu yatmaktadır (Colciago ve ark., 2022; Moran ve ark., 2021; Etheridge&Slade 2017; Ganapathy, 2015; Hanson ve ark., 2009). Eşin kronik sağlık sorunları ve yakın zamanlı küretaj öyküsü de baba adaylarında doğum korkusuna yol açabilmektedir (Sercekus ve ark., 2020a). Doğum ağrısının dayanılmaz bir ağrı olduğuna ve eşinin bu ağrı ile baş edemeyeceğine dair düşüncelerin varlığı da baba adaylarında korkuyu tetiklemektedir (Sercekus ve ark., 2020a; Sercekus ve ark., 2020b).

Doğuma yönelik tutum, önceki doğum şekli, önceki doğum deneyimi, doğumlar arasındaki süre ve tercih edilen doğum şekli baba adaylarının doğum korkusunu etkileyen faktörler arasında yer almaktadır (Sercekus ve ark., 2020a; Eriksson ve ark. 2005). Bunların yanı sıra literatürde babaların yaşı, çocuk sayısı, doğduğu ülke, dini uygulamaları ve eğitim durumunun da doğum korkusunu etkilediğiyle ilgili bilgiler bulunmaktadır (Moran ve ark.,2021). Baba adaylarının yaşı arttıkça doğum ile ilgili beklentilerinin olumsuz olması ve doğum eylemini zor/olumsuz deneyimleme olasılıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Schytt & Bergström, 2014; Bergström ve ark., 2013;). Ayrıca yaş arttıkça doğum korkusuna neden olan faktörlerde farklılaşmaktadır. Genç olan baba adayları daha çok sosyoekonomik koşullar ile ilgili korku yaşarken, daha ileri yaşta olan baba adayları daha çok doğum anı ve ebeveynlik ile ilgili korku yaşamaktadır (Bergström ve ark., 2013). Babaların doğum korkusunu etkileyen bir başka faktör de sahip olunan çocuk sayısıdır. İlk kez çocuk sahibi olacak olan baba adayları bir ve daha fazla çocuk sahibi olan erkeklere kıyasla daha fazla doğum korkusu yaşamaktadır (Hildingsson ve ark., 2014).

Ayrıca medya aracılığı ile doğum videolarını izlemek, aile üyelerinin/arkadaşlarının travmatik doğum hikayelerine maruz kalmak ve doğum sürecine ilişkin bilgi eksikliği baba adaylarında doğum korkusuna yol açabilmektedir (Sercekus ve ark., 2020a; Sercekus ve ark., 2020b; Hanson ve ark., 2009). Anne adayında var olan ve çözülememiş doğum korkusu da baba adaylarında doğum korkusunu tetiklemektedir (Sercekus ve ark., 2020b). Buna karşın yardımcı üreme teknikleri ile çocuk sahibi olma ya da gebeliğin plansız olmasının baba adaylarında doğum korkusunu

Babalarda Doğum Korkusu

etkilemediği belirtilmektedir (Hildingsson ve ark., 2014).

Baba adaylarında doğum korkusunun doğum yaklaştıkça arttığı ve doğum eyleminde de en yüksek düzeye çıktığı ifade edilmektedir. Baba adaylarının doğum eyleminde sürecin dışında kaldığını hissetmesi ise ayrıca onlarda çaresizlik ve öfke gibi farklı olumsuz duyguları da tetiklediği belirtilmektedir (Hanson ve ark., 2009).

Baba Adaylarının Doğum Korkusuyla Baş Etmesi Neden Önemlidir?

Korku duygusu, canlıların güvenliği için önemli olan fizyolojik bir tepkidir. Bu yönü ile doğum korkusu insana özgü evrensel bir durumdur (Ganapathy, 2015). İlk kez doğumla karşılaşacak olan baba adaylarının yaşadıkları hafif düzeydeki korku ve endişe onları doğuma hazırlamak için normal ve işlevsel olarak kabul edilebilir (Etheridge&Slade 2017; Ganapathy, 2015). Ancak baş edilemeyen doğum korkusu şiddetlenerek patolojik durumlara yol açabilir (Johansson ve ark., 2021). Baba adaylarının, babalık rolü üstlenme süreçlerini, eşlerini duygusal/fiziksel olarak destekleme yeteneklerini ve anne/çocuk ile ilişkisini olumsuz etkileyen önemli bir soruna dönüşebilir (Etheridge&Slade 2017; Ganapathy, 2015; Hanson ve ark., 2009). Doğum korkusu yaşayan baba adaylarının uyku problemi, mide bulantısı, mide ağrısı, ereksiyon problemi ve kilo artışı gibi fiziksel sorunlar yaşadıkları belirtilmektedir (Moran ve ark., 2021). Doğum korkusu ile baş edemeyen baba adaylarında doğuma ilişkin olumsuz duygular doğumdan sonra bile devam etmekte (Etheridge&Slade 2017); travma sonrası stres bozukluğu, doğum sonu depresyon ve aile içi şiddet gibi istenmeyen durumlara yol açabilmektedir (Etheridge ve Slade 2017; Ganapathy, 2015).

Bütün bunlardan dolayı doğumdan korkan ebeveynler, doğum ve doğumun belirsizlikleri ile başa çıkmanın bir yolu olarak doğumda tıbbi müdahaleleri özellikle de sezaryen doğumu seçme eğilimindedir (Moran ve ark., 2021; Hildingsson ve ark., 2014; Greer ve ark., 2014). Bu nedenle doğum korkusu özellikle doğum oranlarının yüksek olduğu ülkelerde mutlaka ele alınması gereken önemli bir sorundur (Dai ve ark., 2020) Doğum korkusu yaşayan babaların koruyucu obstetrik bakım kapsamında erken dönemde tespit edilmesi, doğum korkusunun olumsuz etkilerini azaltmak ve erken dönemde müdahale edilmesini sağlamak bakımından önemlidir (Moran ve ark., 2021; Aktar ve ark., 2019; Ganapathy, 2015).

Baba Adaylarının Doğum Korkusu ile Baş Etmelerindeki Engeller ve Baş Etme Stratejileri Nelerdir?

Erkekler doğaları ve toplumsal cinsiyet rolleri gereği korkuları ile ilgili konuşmakta zorlanmaktadır. Toplumsal beklentilerin gebelik ve doğum sürecinde baba adayının güçlü olması ve kadının ihtiyaçlarını karşılaması gerektiği yönünde olması, baba adaylarının korkularını dile getirmelerini zorlaştırmaktadır. Hem toplumsal olarak korkularını dile getirmelerinin uygun görülmemesi hem de zayıf görünmek istememeleri gibi nedenlerden dolayı baba adayları korkularını açığa çıkarmada güçlük yaşamaktadırlar (Etheridge ve Slade 2017; Eriksson ve ark., 2007). Ayrıca baba adaylarının korkularını dile getirmemelerinin nedenleri arasında eşlerinde doğum korkusunu tetikleyebileceğini düşünmeleri ve onlara yük olmama düşüncesi de yer almaktadır (Eriksson ve ark., 2007). Bazı baba adayları ise bu süreçte yaşadıkları korkunun kendi sorunları olduğu başkaları tarafından anlaşılacağı, görmezden gelineceği düşüncesine sahiptir (Eriksson ve ark., 2007; Moran ve ark., 2021; Etheridge ve Slade 2017; Ganapathy, 2015). Bu düşüncenin altında ise kendi bilişsel çarpıtmaları yatmaktadır. Babalar bir parçası oldukları doğum deneyimini hiçe sayarak akut dönemde ve sonrasında yaşadıkları duygusal zorlanmalara engel olmaya çalışmaktadır. Bu durum erkeklerin, doğum eylemi esnasında tipik başa çıkma yöntemleri olan kontrolü ele alma ve problem çözme gibi stratejiler yerine kaçınma davranışı sergilemeleri ile sonuçlanmaktadır (Etheridge ve Slade 2017; Johnson ve Baker 2004). Bu nedenle baba adayları doğum korkularını dile getirmeme ve yardıma ihtiyaç duymalarına rağmen yardım arayışında bulunmama eğilimindedir (Moran ve ark., 2021; Etheridge ve Slade 2017; Ganapathy, 2015).

Baba adaylarının doğum ile ilgili korkularını dile getirememesi, başkalarının bu korkuyu anlamayacağı ya da görmezden geleceği ön yargısı baş etme stratejilerini olumsuz etkilemektedir (Moran ve ark., 2021). Baba adaylarının doğum korkusu ile baş etmek için daha çok kaçınma (olumsuz duygu yaratan durumdan kaçma) veya izleme (bilgi arayışı ve eylemle yanıt verme) yöntemlerini ayrı ayrı ya da birlikte kullandıkları belirlenmiştir (Johnson ve Baker 2004; Greenhalgh ve ark., 2000). Baba adayları doğum sürecine hazırlanmak, anne adayını günlük işlerinde desteklemek, gebelik sürecine zarar verebileceği düşünülen faaliyetlerden alıkoymak gibi kontrol duygularını artıracak davranışlarda bulunma, dini uygulamalara ağırlık verme, işi ile daha fazla meşgul olma, fiziksel egzersiz yapma, doğum ile ilgili uyarılardan kaçınma, ek doktor kontrolüne gitme ve sezaryen doğumu gündeme getirme gibi stratejiler ile baş etmeye çalışmaktadır (Moran ve ark., 2021; Eriksson ve ark., 2007).

Baba Adaylarının Doğum Korkusu ve Hemşirelik Bakımı

Babalar doğum korkularının açığa çıkarılması için sağlık profesyonellerinin desteğine normalden daha fazla ihtiyaç duymaktadır (Moran ve ark., 2021; Sercekusve ark., 2020a). Bu ihtiyaca rağmen babaların doğum korkusu için uygun değerlendirme araçları ve tarama zamanlaması ile ilgili net öneriler bulunmamaktadır (Moran ve ark., 2021). Doğum korkusuna sahip babaların koruyucu obstetrik bakım kapsamında erken dönemde tespit edilmesi, doğum korkusunun olumsuz etkilerini azaltmak ve erken dönemde müdahale edilmesini sağlamak bakımından önemlidir (Moran ve ark., 2021; Aktar ve ark., 2019; Ganapathy, 2015). Ancak baba adaylarının eril normlara bağlı kalma çabası ve yaşadıkları sorunları dile getirme konusundaki isteksizlikleri doğum korkusunu açığa çıkarmada zorluklara neden olmaktadır (Etheridge ve Slade 2017; Erikssonve ark., 2007). Bu nedenle baba adaylarının doğum korkusunun ortaya çıkarılması ve çözülmesi için sağlık personellerinin ek girişimlerine ihtiyaç duyulmaktadır (Moranve ark., 2021). Bu ek girişimlerden ilk akla geleni baba adaylarının doğum öz yeterliliklerinin artırılmasıdır (Moran ve ark., 2021; Eriksson ve ark., 2007). Özellikle ilk kez baba olacak kişilerin bilinmeyen bir duruma karşı çok fazla güvensizlik, korku ve bilgi eksikliği yaşadıkları, rehberliğe ve danışmanlığa ihtiyaç duydukları ile ilgili güçlü kanıtlar bulunmaktadır (vanVulpen ve ark., 2021). Baba adayları gebelik ve doğum esnasında sürece dahil olmak istemektedir. Sağlık profesyonellerinin baba adaylarını gebelikte karar alma süreçlerine dahil etmesi, doğum esnasında sorumluluklar vermesi (eşinin yüzünü silmesi, elini tutması, göbek kordonunu kesmek vb.) ve olumlu geri bildirimde bulunması baba adaylarının olumsuz duygular ile baş etmelerini kolaylaştırır (vanVulpen ve ark., 2021; Hanson ve ark., 2009). Ancak tüm bunlar yapılırken gebe kadının özerkliği ihlal edilmemelidir (Eriksson ve ark., 2007). Ayrıca doğuma hazırlık sınıflarında doğum deneyimine ilişkin olası tepkilerin tartışılması, baba adaylarının doğuma ilişkin duygularını normalleştirmesine yardımcı olabilir. Sağlık profesyonellerinden destek almalarına olanak sağlayabilir (Etheridge ve Slade 2017). Fizyolojik bir süreç olarak kabul edilen doğumun bu özelliklerinden uzaklaşıp korku ve kaygı uyandırıcı bir nitelik kazanmaması için sağlık profesyonellerinin birlikte ve uyum içinde çalışması gerekmektedir. Bununla birlikte gebelik sürecini yakından takip eden ve bakım veren hemşirelerden antenatal izlemler sırasında risk faktörlerini belirlemesi, doğum korkusu ile ilgili farkındalığı artırmak için bilgilendirme/danışmanlık yapması, travmatik doğumları önlemek için doğuma hazırlık

sınıflarını yürütmesi ve gerekli durumlarda uygun yönlendirmeyi sağlaması beklenmektedir (Uçar ve Gölbaşı, 2015; Gökçe-İşbir ve İnci, 2014).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, baba adayları için doğum bilinmezliklerle dolu, kontrol edemedikleri ve korku duygusuna yol açan önemli bir geçiş dönemidir. Bu dönemde her baba adayını doğum korkusunu farklı nedenler ile farklı şiddette yaşamaktadır. Baba adayları yaşadıkları doğum korkusunun açığa çıkarılması ile ilgili bireysel ve kültürel engellere sahip olabilmektedir. Baba adaylarının gebelik ve doğum gibi önemli yaşamsal dönüm noktalarında duygusal zorlanmalara sahip olabileceği ile ilgili farkındalık çalışmalarına ihtiyaç bulunmaktadır. Her baba adayının erken dönemde doğum korkusu açısından değerlendirilmesi ve etkili baş etme becerilerinin kazandırılmasına yönelik planlamaların yapılması önerilmektedir. Doğuma hazırlık sınıflarına baba adaylarının entegre edilmesi ile ilgili politikaların benimsenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aktar, E., Qu, J., Lawrence, P. J., Tollenaar, M. S., Elzinga, B. M., & Bögels, S. M. (2019). Fetal and infant outcomes in the offspring of parents with perinatal mental disorders: earliest influences. *Frontiers in Psychiatry*, 10, 391.
- Bakermans-Kranenburg, M. J., Lotz, A., Alyousefi-van Dijk, K., & VanIJzendoorn, M. (2019). Birth of a father: fathering in the first 1,000 days. *Child Development Perspectives*, 13(4), 247-253.
- Bergström, M., Rudman, A., Waldenström, U., & Kieler, H. (2013). Fear of childbirth in expectant fathers, subsequent childbirth experience and impact of antenatal education: subanalysis of results from a randomized controlled trial. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 92(8), 967-973.
- Colciago, E., Brown, A. M., Ornaghi, S., Antolini, L., Nespoli, A., Fumagalli, S., & Robinson, A. (2022). The unpredictable nature of labour and birth: a qualitative investigation regarding expectations of Italian parentsto-be. *Midwifery*, 108, 103286.
- Dai, L., Zhang, N., Rong, L., & Ouyang, Y. Q. (2020). Worldwide research on fear of childbirth: a bibliometric analysis. *InPLoS ONE*, 15(7). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0236567>

Babalarda Doğum Korkusu

- Eriksson, C., Salander, P., & Hamberg, K. (2007). Men's experiences of intense fear related to childbirth investigated in a Swedish qualitative study. *Journal of Men's Health and Gender*, 4(4), 409-418.
- Eriksson, C., Westman, G., & Hamberg, K. (2005). Experiential factors associated with childbirth-related fear in Swedish women and men: a population based study. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 26(1), 63-72.
- Etheridge, J., & Slade, P. (2017). "Nothing's actually happened to me.": the experiences of fathers who found childbirth traumatic. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 17(1), 1-15.
- Firouzan, L., Kharaghani, R., Zenoozian, S. et al. (2020). The effect of midwifery led counseling based on gamble's approach on childbirth fear and self-efficacy in nulligravida women. *BMC Pregnancy Childbirth*, 20, 522. <https://doi.org/10.1186/s12884-020-03230-1>
- Ganapathy, T. (2015). Tokophobia among first time expectant fathers. *J Depress Anxiety*, 3, 2. doi: 10.4172/2167-1044.S3-002
- Ghaffari, S. F., Sharifnia, S. H., Elyasi, F., Shahhosseini, Z., & Mohammadpoorsaravimozafar, Z. (2021). Design and psychometric evaluation of the fathers' fear of childbirth scale: a mixed method study. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 21, 1. <https://doi.org/10.1186/s12884-021-03696-7>
- Gökçe-İşbir, G., İnci, F. (2014). Travmatik doğum ve hemşirelik yaklaşımları. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, (1)1, 29-40.
- Greenhalgh, R., Slade, P., & Spiby, H. (2000). Fathers' coping style, antenatal preparation, and experiences of labor and the postpartum. *Birth*, 27(3), 177-184.
- Greer, J., Lazenbatt, A., & Dunne, L. (2014). Fear of childbirth' and ways of coping for pregnant women and their partners during the birthing process: a salutogenic analysis. *Evidence Based Midwifery*, 12(3), 1-12.
- Haines, H., Pallant J. F., Karlström, A. & Hildingsson, I. (2011). Cross-cultural comparison of levels of childbirth-related fear in an Australian and Swedish sample. *Midwifery*, 27(4), 560-7. doi: 10.1016/j.midw.2010.05.004
- Hanson, S., Hunter, L. P., Bormann, J. R., & Sobo, E. J. (2009). Paternal fears of childbirth: a literature review. *The Journal of Perinatal Education*, 18(4), 12-20. <https://doi.org/10.1624/105812409X474672>
- Hassanzadeh, R., Abbas-Alizadeh, F., Meedya, S. et al. (2020). Fear of childbirth, anxiety and depression in three groups of primiparous pregnant women not attending, irregularly attending and regularly attending childbirth preparation classes. *BMC Women's Health* 20, 180. <https://doi.org/10.1186/s12905-020-01048-9>
- Hildingsson, I., Johansson, M., Fenwick, J., Haines, H., Rubertsson, C. (2014). Childbirth fear in expectant fathers: findings from a regional swedish cohort study. *Midwifery*, 30 (2), 242-247.
- Moran, E., Bradshaw, C., Tuohy, T., & Noonan, M. (2021). The paternal experience of fear of childbirth: An integrative review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(3), 1-21. <https://doi.org/10.3390/ijerph18031231>
- O'Connell, M. A., Leahy-Warren, P., Khashan, A. S., Kenny, L. C., & O'Neill, S. M. (2017). Worldwide prevalence of tocophobia in pregnant women: systematic review and meta-analysis. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 96(8), 907-920.
- Onchonga, D., Várnagy, Á., Keraka, M., & Wainaina, P. (2020). Midwife-led integrated pre-birth training and its impact on the fear of childbirth, a qualitative interview study. *Sexual and Reproductive Healthcare*, (25). <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2020.100512>
- Johansson, M., Wells, M. B., & Thies-Lagergren, L. (2021). A dreaded delight: a longitudinal qualitative interview study of paternal childbirth fear during the transition to fatherhood. *European Journal of Midwifery*, 5, 52. <https://doi.org/10.18332/ejm/142783>
- Johnson, M. P., & Baker, S. R. (2004). Implications of coping repertoire as predictors of men's stress, anxiety and depression following pregnancy, childbirth and miscarriage: a longitudinal study. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 25(2), 87-98.
- Poh, H. L., Koh, S. S. L., & He, H. G. (2014). An integrative review of fathers' experiences during pregnancy and childbirth. *International Nursing Review*, 61(4), 543-554.
- Schytt, E., & Bergström, M. (2014). First-time fathers' expectations and experiences of childbirth in relation to age. *Midwifery*, 30(1), 82-88.

- Serçekuc, P., Vardar, O., & Ozkan, S. (2020a). Fear of childbirth among pregnant women and their partners in Turkey. *Sexual and Reproductive Healthcare*, 24. <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2020.100501>
- Serçekus, P., Vardar, O., Turkcu, S. G., & Ozkan, S. (2020b). Why are first time expectant fathers afraid of birth?: a qualitative study. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 254, 231-235.
- Uçar, T., Gölbaşı, Z. (2015). Nedenleri ve sonuçlarıyla doğum korkusu. *Annals of Health Sciences Research*, (4)2, 54-58.
- Van-Vulpen, M., Heideveld-Gerritsen, M., van Dillen, J., OudeMaatman, S., Ockhuijsen, H., van den Hoogen, A. (2021). First-time fathers' experiences and needs during childbirth: a systematic review. *Midwifery*, 94:102921. doi: 10.1016/j.midw.2020